

PSZICHOSZKÓP

Gyermekekpszichiátriai útikalauz, orvosoknak

Dr. Túri Anna Bera

A gyerekek többsége egy-egy hosszabb szünet után érez némi vágyódást vissza az iskolába, ha ezt nem is feltétlenül vallják be szívesen. A nyári szünet végén szembesülnek az előttük álló év új kihívásaival, a következő osztály megkezdésének minden felelősségével és büszkeségével együtt. Emellett a közösségbe való visszatérés izgalmi és félelmi is előtérbe kerülhetnek, de rendszerint a mérleg nyelve az iskolakezdés irányába billen, mire eljön a szeptember. Minden gyermek életében előfordul olyan időszak, amikor az iskolával kapcsolatos negatív érzések kerülnek előtérbe, ezért átmenetileg több támogatást igényelnek a tanulmányok folytatásához. Előfordul azonban, hogy az iskola gondolatához szélsőséges mennyiségű szorongás tapad, és nem csak átmeneti jelleggel jelentkezik a probléma. Ilyenkor a rutin vizsgálatok után a hosszas, gyakran felesleges kivizsgálások és az ezzel járó még több hiányzás elkerülése végett érdemes korán lépéseket tenni a pszichés faktorok megismerésére is.

Iskolakerülés, iskolába járás elutasítása

A fenti fogalmak részben közös jelenséget írnak le: a gyermek nem szeretne részt venni az iskolai életben, és valamilyen formában ez a viselkedésben is megjelenik. Az adekvát segítségnyújtáshoz azonban fontos a megjelenő viselkedés mögött fellelhető okok megértése, ez teszi szükségessé jelenség fogalmi szinten történő árnyalását.

Az **“iskolakerülés”** kifejezést akkor használjuk, ha a fiatal más szórakozási formák előtérbe helyezése miatt hiányzik az iskolából. Ilyenkor többnyire a szülők sem tudják, hogy gyermekük éppen merre jár, más deviáns magatartásformák is társulhatnak, a viselkedés a kamaszkorral gyakoribbá válhat. Tartós probléma fennállásakor egy rövid tájékoztató beszélgetés után szociális szakember bevonása válhat szükségessé, hiszen egyrészt a szociális és családterápiás intervenciók ilyenkor nagy segítséget jelenthetnek, másrészt bizonyos esetekben a törvényi háttér is ezt kívánja meg. A hiányzások igazolásának feladata a szülő mellett gyakran az orvosra hárul, ezért nekünk is szerep jut a biztonságos, egyértelmű határokat tartó környezet kialakításában az ilyen irányú kérések következetes megtagadásával.

Az **iskolától való szélsőséges félelem**, szorongás jelentkezése esetén merőben más okok állnak az **iskolába járás elutasítása** mögött. Ebben az esetben gyakrabban jelentkeznek nehézségek hosszú szünetek után, iskolaváltáskor és a családot érintő nagyobb változásokkor (pl. egy családtag halála, költözés, szülők válása), a kimaradás pedig rendszerint a szülők együttműködésével történik. A fentiekre utalhatnak a hosszas reggeli készülődés során tapasztalható dühkitörések, sírás, könnyörgés, de gyakori tünetek lehetnek a hasfájás, fejfájás, hányás, hasmenés, gyengeség érzés, szédülés. Ha organikus háttérre utaló eltérések nélkül már sokadjára vizsgáljuk egy páciensünket, érdemes lehet a szülőt megkérni rá, hogy figyelje meg a betegség “viselkedését”. Elmúlik-e a probléma, ha szóban enged a gyermek kérésének, és újra visszatér-e, ha mégis “meggondolja magát” és az iskolába küldés mellett dönt. Ha a szorongás megszűnésével drámai hirtelenséggel múlnak el a fenti panaszok, amelyek egyébként erősen köthetőek bizonyos iskolához kötődő hely-

zetekhez, vagy a rendelőbe érve már panaszmentességről számol be a gyermek, akkor érdemes lehet további pszichés eredetű faktorok után kutatnunk. Emellett fontos szem előtt tartanunk, hogy a szorongás testi tünetei valóban okozhatnak diszkomfortot, fájdalmat a gyermeknek, nem feltétlenül a panaszok szimulálásáról van szó.

Ami az okokat illeti, kisebb gyermekek esetében a háttérben gyakrabban áll szeparációs jellegű szorongás (gyakoriak lehetnek az iskolában jelentkező, szülők halálával vagy balesetével kapcsolatos betörő gondolatok, az elbúcsúzást drámai jelenetek kísérik, szünetekben a kortársak helyett inkább tanítók társaságában érezhetik biztonságban magukat). Nagyobb gyerekeknél inkább jellemzőek a beilleszkedési problémák, kiközösítés, csúfolódás vagy a tanulmányokkal kapcsolatos nehézségek, szégyenérzet, bizonyos pedagógusoktól-, számonkéréstől való félelem.

Részletes angol nyelvű összefoglaló a tünetekről, okokról és kezelési stratégiáról:

https://www.emedicinehealth.com/school_refusal/article_em.htm#how_is_school_refusal_treated

Angol nyelvű webinár az "iskola-elutasítás" kezeléséről:

<https://adaa.org/webinar/professional/prescriptive-treatment-children-and-adolescents-school-refusal-behavior>

Vadaskert Alapítvány
Vadaskert Gyermekpszichiátriai Kórház és Szakambulancia
www.vadaskert.hu
www.vk-m.hu

Kérjük, adója 1%-ával támogassa a Vadaskert Alapítvány működését!

Adószámunk: 19007191-1-41